

N:o 238.

Af herr **C. F. Vahlquist**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående försäljning af brännvin.

I anledning af Kungl. Maj:ts proposition n:o 79 innevarande riksdag med förslag till förordning angående försäljning af brännvin får jag, beträffande samma proposition åtföljande bilaga, upptagande städer och vissa köpingar tillkommande högsta andelar af brännvinsförsäljningsmedlen, i hvad rör Motala stad anföra följande.

Sedan flera år, redan innan Motala blef stad, har alldeles invid Motala stad vid gästgifvargården eller det så kallade Gästis i Motala landsförsamling alltjämt existerat en fullständig utskänknings- och utminuteringsrättighet, hvilket förorsakat, att Motala stads spritbolag ej kunnat lämna ett så ekonomiskt resultat, som blifvit fallet, om nämnda utskänknings- och utminuteringsrättighet ej funnits.

Sedan 1 november 1904 har emellertid förhållandet ändrats, därigenom att den nämnda spriträttigheten vid Gästis indragits och ej vidare kommer att bedrifvas, hvilket framgår af bifogade handlingar. Af samma handlingar framgår ock, att, sedan utskänknings- och utminuteringsrättigheten vid Gästis upphört, omsättningen i Motala stads spritbolag betydligt ökats, något som ju är helt naturligt. Sålunda utgjorde omsättningen i spritbolaget månaderna november, december—januari, februari under hvartera af åren 1901—1902, 1902—1903, 1903—1904 något öfver 50,000 kronor, men samma månader 1904—1905, då Gästis-sprithandeln ej existerat, steg omsättningen till något öfver 88,000 kronor eller med c:a 76 %.

Vidare framgår af bifogade handlingar, att försäljningsåret 1902^{1/11}—1903^{31/10} erlades för Gästis-sprithandeln en försäljningsafgift af 15,015

Bih. till Riksd. Prot. 1905. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 82 Häft. (N:is 238—240.) 1

kronor för 100,100 liter brännvin och försäljningsåret 1903 ¹/₁₁—1904 ³¹/₁₀ 18,900 kronor för 126,000 liter, hvarvid är att märka, att ännu högre anbud för sistnämnda försäljningsår afgafs.

Då enligt hvad ofvan anförts omsättningen i Motala stads spritbolag, sedan sprithandeln vid gästgifvargården i Motala landsförsamling upphörde, stigit med 76 % och sannolikt stigit (och kommer att stiga ännu mera), om ej under allra sista tiden för sprithandelsrättigheten vid Gästis till relativt låga pris realiserats återstående lager af spirituösa drycker vid sistnämnda affär, hvarigenom en hel del kunders behof i detta afseende blifvit för en tid framåt tillgodosedt, anser jag det vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande, om det af Kungl. Maj:ts föreslagna beloppet 13,000 kronor höjes med 76 %, 9,880 kr., eller med i rundt tal 10,000 kronor till 23,000 kronor. Højningen utgör i det allra närmaste ⁵/₁₀ af försäljningsafgiften för år 1903—1904 vid gästgifvargården i Motala landsförsamling, utan att någon försäljningsvinst blifvit beräknad å de 126,000 liter, för hvilka försäljningsafgift utgått sistnämnda försäljningsår.

På grund af hvad sålunda anförts, får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville besluta, att i den vid Kungl. Maj:ts nådiga proposition n:o 79 med förslag till förordning angående försäljning af brännvin fogade bilaga rörande städer och vissa köpingar tillkommande högsta andelar af brännvinsförsäljningsmedlen skall göras den ändring, att den staden Motala tillkommande högsta andel höjes från 13,000 kr. till 23,000 kr.

Stockholm den 27 mars 1905.

Conrad Vahlquist.

*Bilaga 1.***Utdrag af Motala spirituosabolags räkenskaper för månaderna november,
december, januari och februari.**

Försäljningsåret 1901—1902 ofvan nämnda månader försåldt för.....	kronor 50,549,21
Försäljningsåret 1902—1903 ofvan nämnda månader försåldt för.....	» 50,687,19
Försäljningsåret 1903—1904 ofvan nämnda månader försåldt för.....	» 50,810,87
Försäljningsåret 1904—1905 ofvan nämnda månader försåldt för.....	» 88,615,80

Motala den 18 mars 1905.

För Bolaget Göteborgssystemet i Motala:

Thure Liljedahl.

Från Motala Spirituosabolags räkenskaper rätt utdraget; betygar

Motala den 22 mars 1905.

På borgmästarämbetets vägnar:

W. Bille.

*Bilaga 2.***Utdrag af Motala spirituosabolags räkenskaper för månaderna november,
december, januari och februari.**

	Försäldt.
Försäljningsåret 1902—1903 ofvan nämnda månader:	
liter 46 % brännvin.....	23,177
Försäljningsåret 1903—1904 ofvan nämnda månader:	
liter 46 % brännvin.....	21,840
Försäljningsåret 1904—1905 ofvan nämnda månader:	
liter 46 % brännvin.....	38,234

Motala den 18 mars 1905.

För Bolaget Göteborgssystemet i Motala:

Thure Liljedahl.

Från Motala Spirituosabolags räkenskaper rätt utdraget; betygar

Motala den 22 mars 1905.

På borgmästarämbetets vägnar:

W. Bille.

Bilaga 3.

Att firman A. R. Molinie & Co. i Jönköping, hvilken på grund af Konungens befallningshafvandes i länet utslag den 19 september 1903 innehaft utskänkningsrättigheten vid Motala gästgifvargård i Motala socken under försäljningsåret den 1 november 1903—den 1 november 1904, därför betalt försäljningsavgift efter 126,000 liter med 18,900 kronor, varder härmed på begäran intygadt.

Motala i Aska, Dals och Bobergs härads kronofogdekontor den 21 mars 1905.

Carl Arpi.

Att för försäljningsåret den 1 november 1902—1 november 1903 försäljningsavgift af samma firma erlagts efter 100,100 liter med 15,015 kronor, intygas

Motala i kronofogdekontoret som ofvan.

Carl Arpi.

Bilaga 4.

Konungens befallningshafvandes i Östergötlands län utslag i anledning däraf, att sedan Konungens befallningshafvande genom utslag den 27 sistlidna juli medgifvit rättighet till försäljning af spirituösa drycker inom Motala socken, under ett år från och med den 1 nästa november, å ett ställe inom den del af socknen, som gränsar till Motala ström, samt förständigat kronolänsmannen i orten att inom augusti månad å offentlig auktion utbjuda den salunda medgifna försäljningsrättigheten, så hade sådan auktion den 18 i sistnämnda månad förrättats af kronolänsmannen Nordmark, därvid anbud afgifvits af kallarmästaren Helge Jonsson för firman A. R. Molinie & Comp. i Jönköping å avgift för 126,000

liter, af handlanden Gustaf Adolf Bruswitz från Göteborg å afgift för 135,500 liter, samt handelsföreståndaren Nicolaus Andersson från Mellerud å afgift för 140,000 liter, hvarefter kommunalnämnden i Motala socken öfver de afgifna anbudén sig yttrat, och ehuru det af Nicolaus Andersson afgifna anbudet betydligt öfverstege den af firman A. R. Molinie & Comp. bjudna afgiften. likväl då nämnda firma, som förut innehafte denna försäljningsrätt, vid densammas utöfning visat sig främja god ordning, samt den medgifna försäljningsrättigheten lämpligen bibehölles vid Motala gästgifvargård, där en vacker park vid Motala ström vore anlagd, hvaremot enligt kommunalnämndens mening användbar lokal af de andra anbudsgifvarne svårigen kunde anskaffas, förordad antagandet af det af firman A. R. Molinie & Comp. afgifna anbudet, emot hvilket yttrande Nicolaus Andersson uti till Konungens befallningshafvande inkommen skrift erinrat, att det för honom icke funnes något hinder att på ett fullt tillfredsställande sätt ordna gästgifverihållningen och tillhandahålla lämpliga lokaler, samt fördenskull, och då anmärkning emot hans lämplighet att förestå dylik rörelse icke förekommit, vid hvilket förhållande hans anbud såsom det högsta borde gälla, hemställt, att det af honom afgifna anbudet måtte af Konungens befallningshafvande antagas;

Gifvet Linköpings slott i landskansliet den 19 september 1903.

Hvad i detta ärende förekommit har Konungens befallningshafvande i öfvervägande tagit; och enär det varit ifrågasatt, huruvida den rättighet till försäljning af spirituösa drycker, som hittills året om utöfvats vid Motala gästgifvargård i Motala socken, fortfarande vore till sådan utsträckning behöflig, samt Konungens befallningshafvande, som innevarande år icke velat vidtaga någon förändring härutinnan, allenast för ett år beviljat sådan rättighet inom socknen; alltså och då firman A. R. Molinie & Comp. förut under en följd af år innehafte försäljningsrättigheten vid Motala gästgifvargård och vid densammas utöfvande iakttagit god ordning, samt ombyte af försäljningsställe och innehafvare af försäljningsrätten vid ofvan åberopade förhållanden för instundande försäljningsår icke lämpligen bör äga rum, finner Konungens befallningshafvande skäligen antaga det af firman A. R. Molinie & Comp. afgifna anbud att emot en afgift för 126,000 liter öfvertaga den inom Motala socken medgifna försäljningsrättigheten för ett försäljningsår, räknadt från och med den 1 november 1903.

Den med detta utslag missnöjde äger däruti söka ändring genom underdåniga besvär, hvilka, af klaganden eller behörigen befullmäktigadt ombud underskrifna och af bevis om delgifningen åtföljda, skola till Kungl. Maj:t uti Dess Finansdepartement ingifvas sist före klockan tolf å trettionde dagen efter af utslaget erhållen behörig del, delgifningsdagen oräknad, dock äger menighet, som klagar, femton dagars längre besvärstid.

Två exemplar af detta utslag öfversändas till herr kronfogden Arpi, det ena för egen kännedom och vederbörandes förståndigande och det andra för att kommunalnämnden i Motala socken tillställas.

Ar och dag som ofvan.

L. DOUGLAS.

Verner Lundgren.

Bilaga 5.

Kungl. Maj:ts nådiga resolution på de besvär dels Motala sockens kommunalstämma, dels Philip Ericsson, A. G. Gustafson, Josef Petré, A. G. Dahlqvist, C. J. T. Pettersson och Oskar Thorsson, dels ock Ad. Sjöberg, O. Bengtsson, Joh. H. Forssblad, Johan Skog och G. F. Nehrman i underdånighet anført däröfver, att,

sedan hos Motala sockens kommunalnämnd väckts förslag, att försäljning af spirituösa drycker såväl till förtäring på stället som till afhämtning måtte få inom socknen idkas under en tid af tre år från och med den 1 november 1904, särskildt med syfte att utskänkningen måtte komma att utöfvas å det ställe, som af gammalt visat sig vara därtill lämpligast, nämligen å Motala gästgifvargård eller det så kallade Gästis, samt ej mindre kommunalnämnden än äfven kommunalstämman i nämnda socken tillstyrkt bifall till förslaget,

så och efter det kommunalstämmans ordförande jämte eget utlåtande öfverlämnat handlingarna i målet till Kungl. Maj:ts befallningshafvandes i Östergötlands län pröfning, samt stadsfullmäktige i Motala, hvilka lämnats tillfälle att yttra sig öfver förslaget, inkommit med yttrande,

har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i nämnda län i utslag den 25 juli 1904 utlätit sig, att, enär Motala gästgifvargård eller det så kallade Motala Gästis, dit den sökta utskänkings- och utminuteringsrättigheten enligt ansökningen företrädesvis borde förläggas, vore belägen alldeles invid Motala stad, hvarest försäljning af spirituosas förut ägde rum, samt vid sådant förhållande den sökta försäljningsrättigheten, i den utsträckning densamma begärts, icke kunde sägas vara af behovet påkallad, helst som uti den på mindre afstånd än femton kilometer från södra gränsen af Motala socken belägna staden Vadstena bedrefves försäljning af spirituosas, ty och som styrelsen för bolaget Göteborgssystemet i Motala för sin del beslutit, att icke någon spirituosahandel eller krog-rörelse skulle af bolaget öppnas eller utöfvas i annan lokal än stadshuset, så länge Motala sockens rättigheter vore indragna, hvarigenom otvifvelaktigt vore, att nykterheten i väsentlig mån komme att befrämjas bland den talrika arbetarbefolkning, som bodde alldeles i närheten af nämnda gästgifvargård; alltså och då den ekonomiska fördelen för Motala socken, som hade en folkmängd af mera än nio tusen fem hundra personer, vore af jämförelsevis obetydlig beskaffenhet, Kungl. Maj:ts befallningshafvande funne ansökningen för det dåvarande icke kunna bifallas, vederbörande obetaget att till Kungl. Maj:ts befallningshafvande inkomma med sådan framställning, som omförmäldes uti paragraf 13 mom. 1 af kungl. förordningen angående villkoren för försäljning af brännvin m. m. den 24 maj 1895; däruti klaganden sökt ändring;

Gifven Stockholms slott den 4 november 1904.

Kungl. Maj:t har, sedan dess bemälde befallningshafvande, efter vederbörandes hörande, afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, lätit handlingarna i detta mål sig föredragas och finner icke skäl att göra ändring i Kungl. Maj:ts befallningshafvandes utslag.

Hvilket vederbörande till underdånig efterrättelse länder.

O S C A R.

Ernst Meyer.

Vidimeras:

Leo Åkerlund,
e. rådman. Motala.

Jakob Norrby,
adr. Motala.

*Bilaga 6.***Till Konungens befallningshafvande i Östergötlands län.**

Öfver det inom kungl. finansdepartementet utarbetade förslag till förordning angående försäljning af brännvin får magistraten, enligt anmodan i landshöfdingämbetets resolution af den 24 sistlidna november, efter stadsfullmäktiges hörande och med bifogande af deras yttrande i ärendet, härmed afgifva utlåtande och i sådant hänseende anföra följande:

Ehuru det icke läser kunna förnekas, *hvarken* att nu gällande lagstiftning angående fördelning af brännvinsförsäljningsmedlen från de städer, där försäljningen varit upplåten åt bolag, inneburit för bolagen en stark frestelse att för ekonomisk vinning bortse från deras sedliga syfte, samt att en lagstiftning, hvilken, i likhet med den föreslagna, minskade en sådan frestelse genom att minska städernas ekonomiska intresse af brännvinsförsäljningens utsträckning, vore från nykterhetens synpunkt välgörande, *eller* att rättvisa och billighet jämväl fordra, att någon gräns sättes, hvarutöfver städernas andelar i brännvinsmedlen icke för framtiden må växa; har det dock för magistraten velat synas, såsom om en begränsning efter de föreslagna grunderna — oafsedt den betydande missräkning en så långt gången begränsning skulle för städerna i allmänhet innebära i afseende å deras förmåga att utan ökad beskattning bära åsankade skulder för nödiga och nyttiga företag — skulle i orättvis proportion drabba vissa städer, där, såsom i Motala varit fallet, inkomsten af brännvinsförsäljningen varit i följd af särskilda ogynnsamma undantagsförhållanden under försäljningsåret 1902—1903 och intill det nu löpande försäljningsåret väsentligen understigande hvad som redan för detta sistnämnda år och allt framgent med all visshet kan förväntas.

Med anledning häraf och utan att hafva något att vid förslaget i öfrigt erinra, håller magistraten före, att till grund för bestämmandet af det belopp, hvartill städernas andel af brännvinsförsäljningsmedlen högst må uppgå, bör billigtvis läggas åtminstone den högsta inkomst försälj-

ningen lämnat under något af de tre, fyra eller fem år, som närmast föregått det år, då en ny förordning i ämnet vinner tillämpning.

Motala den 17 december 1904.

På magistratens vägnar:

V. Bille.

Från konceptboken rätt afskrifvet; betygar

ex officio:

V. Bille.

Bilaga 7.

Firman Molinie & C:o har för år 1904 vid Motala gästgifvargård inom Motala socken blifvit taxerad för inkomst af rörelse med nio tusen ett hundra nittio (9,190) kronor, betygas.

Aska med flera härads häradsskrifvarkontor den 22 mars 1905.

Mårten Julin.
